

Основи академічного письма

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>C - соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>
Спеціальність	<i>C5 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>Заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, 2 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин лекції – 6 год., семінарські – 4 год., самостійна робота – 110 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік, МКР</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: доцент, к.філос.н. Коломієць Тетяна Володимирівна tana_kol@ukr.net практичні: ст. викл. Казьмірова Оксана Миколаївна</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/c/ODM5NjUwOTk3Mzg0?cjc=neykxete</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Процес модернізації вищої школи багато в чому визначається станом академічної культури. Наразі студентська академічна культура характеризується як деформована. В основі цієї деформації лежить мотивація значної частини студентства на формальні атрибуції вищої освіти (оцінки, стипендія, диплом та ін.), а не на отримання професійних знань, що є індикатором низького рівня академічної культури та відсутності знань, умінь і досвіду академічного письма.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься в межах навчальних занять, а також в межах консультацій з викладачем, місце та час якої повідомляється студентам додатково.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК01);
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 04);
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 06);

- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 10);
- Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності (ЗК 13);
- Здатність вести дослідницьку діяльність, включаючи аналіз проблем, постановку цілей і завдань, вибір способу й методів дослідження, а також оцінку його якості (ЗК 16);
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації (ФК6);
- Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців (ФК7);

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців (РН11);
- Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога (РН12);

Під час вивчення дисципліни здобувачі зможуть :

- Реалізовувати принципи забезпечення академічної доброчесності в наукових дослідженнях;
- організовувати власну академічну діяльність з написання наукових текстів;
- знаходити наукові джерела, проводити їх аналіз та правильно посилатися на них в науковій роботі;
- розробляти висновки наукової роботи;
- викладати та оформлювати результати дослідження;
- публічно захищати результати академічної діяльності;

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: дисципліна базується на загальних знаннях, здобутих під час навчання в школі, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Постреквізити: Підготовка кваліфікаційної роботи

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Засади функціонування вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Наука як система знань, соціальний інститут та сфера пізнавальної діяльності.

Тема 2. Проблема істини і структура академічного знання. Академічна доброчесність: поняття, виміри.

Тема 3. Поняття інтелектуальної власності та її порушення. Принципи формування академічної культури.

Тема 4. Поняття і методи наукового дослідження.

Тема 5. Усна і письмова комунікація в науковому дискурсі.

Тема 6. Основні стилі і жанри академічного письма.

Тема 7. Організаційні аспекти академічної роботи.

Тема 8. Основні етапи написання наукового тексту.

Тема 9. Вибір теми наукового дослідження та визначення її актуальності.

Тема 10. Структура та оформлення наукової роботи.

Тема 11. Основні принципи роботи з науковими джерелами.

Тема 12. Реферат як жанр академічного письма.

Тема 13. Особливості есе як жанру академічного письма.

Тема 14. Основні правила написання наукової статті та тез.

Тема 15. Курсова робота: сутність, структура етапи написання.

Тема 16. Правила і принципи публічного виступу з оприлюднення результатів академічного

дослідження.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Основна література

1. Академічне письмо : навчальний посібник / укладачі : Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. – Миколаїв : НУК, 2022. – 116 с.
<https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056109.pdf>
2. Вихрущ, В. О. Методологія та методика наукового дослідження : підручник / В.О. Вихрущ, Ю.М. Козловський ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет "Львівська політехніка". - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. - 335 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000634076&local_base=KPI01
3. Кислий, В. М. Організація наукових досліджень : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.М. Кислий. - Суми : Університетська книга, 2023. - 223 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000642075&local_base=KPI01
4. Медвідь, В. Ю. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навчальний посібник / В.Ю. Медвідь, Ю.І. Данько, І.І. Коблянська. - Суми : Університетська книга, 2020. - 218 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000629382&local_base=KPI01
5. Надикто, В. Т. Основи наукових досліджень : підручник / В.Т. Надикто ; Міністерство освіти і науки України, Таврійський державний агротехнологічний університет. - Херсон : Олді-Плюс, 2025. - 267 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000648550&local_base=KPI01

4.2 Допоміжна література:

6. Основи наукових досліджень : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / укладачі: М.В. Кудла, В.О. Коблик ; Міністерство освіти і науки України, Уманський педагогічний університет імені Павла Тичини. - Умань : Видавець М.М. Сочінський, 2021. - 185 с.
https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000635088&local_base=KPI01
7. Теорія і методологія наукових досліджень : навчальний посібник для студентів (магістрів) усіх форм навчання / Ю.Д. Костін, Т.В. Полозова, І.А. Шейко, Д.Ю. Костін ; Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет радіоелектроніки. - Харків : ХНУРЕ, 2021. - 152 с. https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000634072&local_base=KPI01
8. Кулик, Є. (2021). Текстові запозичення, оформлення посилань і цитувань в освітніх та наукових роботах. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/42134>
9. Ніжинська, Т. (2021). APA style - Стиль Американської Психологічної Асоціації. НТБ КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/40597>
10. Борідко О. Р. Формування навичок академічного письма як засіб протидії академічній недобросовісності / О. Р. Борідко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. - 2025. - № 1. - С. 113-118. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2025_1_20
11. Василенко Н. В. Штучний інтелект та академічна добросовісність: формування етичних норм у цифровому середовищі / Н. В. Василенко // Суспільство та національні інтереси. - 2025. - № 7. - С. 306-313. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/scntint_2025_7_26

В якості допоміжних матеріалів пропонується використання інформаційних ресурсів, що містять відеоматеріали з лекціями провідних вчених, їх монографії і статті, а також методичні матеріали і архів фахового наукового видання кафедри.

1. <http://www.sociology.kpi.ua/literature> - кафедра соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського
2. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://i-soc.com.ua/journal/content.php> – Соціологія: теорія, методи, маркетинг.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
5. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекція 1.

Тема 1. Засади функціонування вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Наука як система знань, соціальний інститут та сфера пізнавальної діяльності.

Університет як соціальний інститут та організація. Концепції класичного університету (Вільгельм Гумбольдт про дослідницький університет; Джон Генрі Ньюмен про ліберальний (інтелектуальний) університет). Місія університету як синтез освіти, науки і бізнесу. Основні засади європейської вищої освіти: незалежність, нейтральність; спрямованість на наукове пізнання та розвиток; критичне осмислення знання; університет як культурний центр. Поняття «академічне письмо», «академічна доброчесність», «жанри академічного письма». Основні характеристики науки як організованого знання. Системність науки. Функції науки. Інституційні виміри науки. Політичні, соціально-економічні, юридичні аспекти науки як соціального інституту.

СРС: охарактеризуйте принципи партнерства «студент – викладач», «студент – студент», «студент – адміністрація» Література: 2,3,5,4,6,7

Тема 2. Проблема істини і структура академічного знання. Академічна доброчесність: поняття, виміри.

Поняття істини. Функції істини у науковому пізнанні. Проблема існування істини. Об'єктивізм та релятивізм. Наукова істина та проблема пошуку її критеріїв. Раціональні засади істинності. Соціальний факт Е.Дюркгейма як критерій істинності. Верифікація та фальсифікація. Поняття моралі і довіри в науковому дискурсі. Основні ціннісні орієнтири науковців. Бюрократизація науки як виклик. Поняття «етосу науки» Р.Мертон. Основні принципи академічної доброчесності: посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти. Форми порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання).

СРС: Порівняйте концепції конвенціоналізму та прагматизму у теорії істини. Визначте, за якими критеріями можна оцінити істинність наукового дослідження.

Література: 2,4,8

Лекція 2.

Тема 3. Поняття інтелектуальної власності та її порушення. Принципи формування академічної культури.

Поняття матеріальної та інтелектуальної власності. Зародження права інтелектуальної власності за доби Просвітництва (Джон Локк: право творця літературного твору – це «його невід'ємне право, що виникає власне з природи творчої діяльності й існує незалежно від визнання його державною владою»). Інтелектуальна власність у постіндустріальному й інформаційному суспільстві. Авторське право: від першого закону про авторське право («Статут королеви Анни» в Англії у 1710 р. закріпив за автором виключне право на опублікування свого твору протягом 14 років) до сьогодні. Можливості й правила використання інтелектуальної власності. Концепція «суспільного надбання» та концепція

відкритого дозволу (Open Access) в сучасному інформаційному просторі. Запобігання плагіату як основний принцип академічної культури.

СРС: охарактеризувати особливості реалізації права на інтелектуальну власність.

Література: 7.

Тема 4. Поняття і методи наукового дослідження.

Поняття академічного дослідження. Основні принципи дослідницької роботи. Значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи. Соціальна вагомість дослідницької діяльності для суспільства в цілому. Практична цінність навичок, здобутих в результаті самостійної наукової роботи, для діяльності соціолога. Зарубіжний досвід навчання основам наукових досліджень та критичного мислення. Завдання підвищення рівня вітчизняних наукових досліджень. Загальнонаукові методи. Теоретичні та емпіричні методи дослідження. Загальнонаукові теоретичні методи наукових досліджень. Системний метод. Історичний метод. Метод аналізу і синтезу. Метод дедукції та індукції. Теоретичні методи, специфічні для дослідження соціальних явищ.

СРС: Спиральна динаміка наукового дослідження; дослідницьке коло (від вибору теми, до літератури, методів дослідження, структури роботи і висновків).

Література: 3,4,9

Лекція 3.

Тема 5. Усна і письмова комунікація в науковому дискурсі

Поняття комунікації в науковому дискурсі. Види, типи, рівні комунікації. Усне мовлення. Публічний виступ, презентація, доповідь: єдність форми і змісту; вербальна й невербальна складові (образність й виразність, аргументація, інтонація, міміка і жести). Контакт з аудиторією, риторичний інструментарій, засоби емоційного впливу й переконання. Навички академічної дискусії, полеміки. «Мозковий штурм» (brainstorm). Мистецтво слухати. Мистецтво читати, аналізувати, критично осмислювати прочитане. Писемне мовлення: сутність, характеристики.

СРС: визначте, у чому полягає активне читання.

Література: 4,6,7

Тема 6. Основні стилі і жанри академічного письма.

Поняття стилю і жанру. Науковий стиль та його різновиди. Текст як форма реалізації академічного письма. Монографія, стаття, дисертація, дипломна робота, курсова робота, підручник, посібник, есе, тези, анотація (довідкова й рекомендаційна анотація, загальна й аналітична рекомендація), рецензія (невелика стаття науково-теоретичного чи науково-популярного характеру, що містить критичне осмислення наукової праці з метою інформування чи оцінювання), лекція, огляд, дослідницька пропозиція, тези, реферат (реферат-конспект, реферат-резюме, реферат-огляд).

СРС: надайте основні характеристики наукового стилю письма.

Література: 1, 5, 11.

Семінарські (практичні) заняття

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, приймати активну участь у дискусії, формулювати та відстоювати свою позицію, розробляти та представляти презентації з ключових тем.

Основною формою роботи на семінарському занятті є практичні кейси, які поєднують теоретичні та прикладні аспекти курсу та дозволяють діагностувати дослідницько-комунікативні компетентності бакалаврів в поєднанні з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність понять і визначень, дану студентом під час вирішення практичних кейсів, так і здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії.

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

- сформулювати у студентів поняття академічної культури, академічної доброчесності;
- надати студентам знання про основні сучасні тенденції роботи над академічними

- текстами;
- навчити використовувати здобуті навички та знання на практиці;

Семінарське заняття 1

Тема 1. Засади функціонування вищої освіти. Основні поняття, підходи і завдання курсу. Мета: ознайомити з основними принципами функціонування вищої освіти в суспільстві, визначити поняття класичного та дослідницького університету. Наука як система знань, соціальний інститут та сфера пізнавальної діяльності. Мета: ознайомити з основними принципами функціонування науки в суспільстві, визначити поняття парадигми, наукового співтовариства. Визначити основні тенденції розвитку науки (ретроспективний та перспективний виміри).

Семінарське заняття 2

Тема 2. Проблема істини і структура наукового пізнання. Головні проблеми сучасної науки. Мета: ознайомити з проблемами існування істини, пошуку її критеріїв, специфікою і роллю раціонального та чуттєвого пізнання, типами раціональності в сучасній культурі. Академічна доброчесність як запорука розвитку сучасної науки. Мета: визначити основні правила академічної доброчесності: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

6. Самостійна робота здобувача вищої школи

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою, пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом дисципліни.

Тема . Організаційні аспекти академічної роботи.

Основи тайм-менеджменту в академічній роботі. Загальні механізми використання часу. Планування як основа ефективної академічної роботи. Самоорганізація і локус контролю. Методи і принципи ефективної організації часу (цілепокладання, пріоритетність, розподіл задач, конкретизація цілей і завдань). Матриця Ейзенхауера (практика побудови та використання). Принципи організації робочого часу, робочого простору та інструментів. Використання лінійних конспектів та ментальних карт. Ментальні карти: поняття, структура.

Література: 2,6,8

Тема. Основні етапи написання наукового тексту.

Підготовчий, основний та завершальний етапи написання наукового тексту. Композиція абзацу та композиція тексту роботи. Задум (на основі критичного опрацювання наявної літератури) – бачення проблеми (майбутній об'єкт дослідження) – пропозиція вирішення проблеми (гіпотеза) – означення предмету й інструментарію (методології) дослідження – розробка аргументації (на основі критичного опрацювання джерел) – побудова тексту. Вимоги оригінальності, чіткості, новизни. Структурування тексту: вступ – основний текст (виклад аргументації із належним використанням оригінальних текстів і джерел) – висновки.

СРС: проаналізуйте основні механізми визначення ідеї та актуальності наукового тексту

Література: 3,4

Тема. Вибір теми наукового тексту та визначення її актуальності.

Вибір теми наукового тексту (фундаментальні і прикладні теми). Принципи вибору теми наукового тексту (за Умберто Еко). Основні правила формулювання назви тексту. Особиста зацікавленість студента, користь для майбутньої професійної діяльності. Наявність проблеми (невирішених питань, не врегульованих відносин, соціологічних колізій, тощо). Соціальна важливість обраної теми. Ступінь наукової розробки, наявність літератури. Рівень знайомства студента з темою. Реальність проведення

дослідження за графіком виконання наукових робіт. Можливість дослідження теми для статті, дипломної, кваліфікаційної магістерської роботи, для кандидатської дисертації.

Література: 5,9

Тема . Структура та оформлення наукової роботи.

Визначення об'єкту, предмету, мети та завдань наукового дослідження. Постановка наукового питання, його зв'язок з соціальною проблемою, на вирішення якої спрямовано дослідження. Складові частини наукової роботи. Вступ (необхідні елементи вступу), основна частина, висновки. Розроблення структури наукової роботи за допомогою комп'ютерної програми MindMap. Відповідність структурних елементів основної частини та висновків меті та завданням наукової роботи. Написання пропозицій до дослідницького проекту. Обґрунтування актуальності обраної теми. Проблема, на вирішення якої спрямовано дослідження, соціальна вагомість цієї проблеми.

Тема. Основні принципи роботи з науковими джерелами.

Якість наукових джерел, які використовуються студентами при написанні наукових робіт. Принципи цитування та парафразу. Визначення якості українських джерел: перелік фахових видань, затверджений ВАК, Інтернет сайти окремих журналів. Визначення якості іноземних джерел: рейтинг англomовних правових видань. Етапи роботи з літературою. Пошук; систематизація та зберігання інформації; конспектування; оформлення бібліографії. Бази повнотекстових матеріалів. База Ліга-Закон, наукова електронна бібліотека періодичних видань бібліотеки Вернадського, електронні каталоги інших бібліотек, Інтернет пошук за допомогою GOOGLE SCHOLAR. Системи збереження та конспектування інформації за допомогою програм Word, OneNote, EverNote.

СПС: охарактеризуйте правила оформлення посилань та бібліографічних списків, затверджені ВАК України та їх використання в студентській науковій роботі.

Тема . Реферат як жанр академічного письма.

Поняття реферату, реферування. Інформативні (реферати-конспекти) та індикативні (реферати-резюме): сутність, особливості. Структура реферату: бібліографічний опис та текст реферату. Особливості написання оглядових рефератів. Основні структурні елементи тексту реферату. Мовні кліше, що використовуються в рефератах. Особливості реферування перекладних текстів («фальшиві друзі перекладачів», принципи адекватності і трансформації). Основи коректного оформлення посилань. Анотований реферат: поняття, характеристики.

Тема . Особливості есе як жанру академічного письма.

Використання жанру критики, наукової публіцистики в академічних текстах. Історія становлення есе як жанру академічного письма (М. Монтень, Ф.Бекон). Визначення та особливості есе як аналітичної роботи (наявність чіткої авторської позиції з приводу наведених ідей, аргументів та контраргументів, аналіз теоретичного та емпіричного матеріалу). Структура та змістовні елементи есе (критичний аналіз підходів та позицій щодо певної соціальної чи наукової проблеми, формулювання й аргументація власної авторської візії).

Тема. Основні правила написання наукової статті та тез.

Поняття і структура наукової статті. Принципи вибору заголовку наукової статті. Логічність, лаконічність, грамотність, аргументованість як необхідні характеристики наукової статті. Основні вимоги до структурних елементів статті: (постановка проблеми в загальному вигляді; аналіз останніх досліджень та публікацій; формулювання мети статті; виклад основного матеріалу; висновки; перелік використаних джерел). Поняття тез як коротко сформульованих основних положень статті. Специфіка змісту і стилю тез. Класифікація тез. Вимоги до написання тез.

Тема Курсова робота: сутність, структура етапи написання.

Поняття курсової роботи як виду самостійного навчально-академічного дослідження. Основні етапи роботи над курсовими: підготовчий, основний, заключний. Робота з джерелами. Складання розгорнутого плану курсової роботи. Формулювання плану як загальної схеми розкриття теми роботи. Логічна детермінованість і взаємозалежність структурних елементів плану. Принципи підготовки тексту і оформлення джерел курсової роботи. Формальні і змістовні вимоги до оформлення курсових робіт.

Тема. Правила і принципи публічного виступу з оприлюднення результатів академічного дослідження.

Основні етапи публічного виступу (докомунікативний, комунікативний, післякомунікативний). Основні моделі усної публічної комунікації. Аналіз аудиторії та можливих комунікативних бар'єрів. Типи комунікативних бар'єрів: фонетичний, стилістичний, семантичний, логічний Наукова доповідь як вид публічного виступу (ораторського монологу). Вербальна і невербальна комунікація під час публічного виступу (ораторського монологу). Використання презентацій в публічних виступах з оприлюднення результатів дослідження.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління конфліктами та аналізу медіації як ефективного інструменту управління конфліктами.

Відвідуваність і виконання завдань

Правила відвідування занять: відповідно до Наказу 1-273 від 14.09.2020 р. заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати заохочувальні бали за це. Відповідно до РСО даної дисципліни, бали нараховують за відповідні види навчальної активності на лекційних та практичних заняттях.

На момент проведення кожного заняття, як лекційного, так і семінарського, у студента на пристрої, з якого він працює, має бути встановлено додаток Zoom, а також відкрито курс «Медіація: теорія і практика врегулювання конфліктів» на платформі «Сікорський» (код доступу до курсу надається на першому занятті згідно з розкладом). Силабус; лекційний матеріал; практикум; завдання до семінарських занять; варіанти модульної контрольної роботи; перелік питань до залікової контрольної роботи розміщено на платформі «Сікорський» та у системі «Електронний Кампус КПІ».

Правила поведінки на заняттях: студент має можливість отримувати бали за відповідні види навчальної активності на семінарських заняттях, передбачені РСО дисципліни.

Активна участь студента на практичних (семінарських) заняттях є обов'язковою для отримання заліку. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його самостійної роботи. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому випадку, теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з носія інформації, не варто, оскільки це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Правила призначення заохочувальних балів: заохочувальні бали не входять до основної шкали РСО, а їх сума не перевищує 10% від максимальної кількості балів. Загальна сума заохочувальних балів не може перевищувати 10 балів. Заохочувальні бали нараховують за участь у наукових конференціях, студентських конкурсах та олімпіадах, за написання статті та її публікацію.

За участь у Всеукраїнській олімпіаді (конкурсі наукових робіт) студенту нараховується 5 (I тур) або 10 (II тур) балів. За написання статті та її публікацію студенту нараховується 10 балів (видання, що входить до Scopus або Web of Science) або 8 балів (фахове видання України). За публікацію тез доповіді на науковій конференції – 5 балів. Штрафні бали не нараховуються;

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у силабусі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під

час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії, працювати з кейсами.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії студента. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> (інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Неформальна освіта.

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття на семінарському занятті, МКР (у формі ДКР).

Семестровий контроль: залік

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента складається з балів, які він отримує за:

- 1) Виконання МКР (у формі ДКР)
- 2) Робота на семінарському занятті
- 3) Залік

Розрахунок вагових балів

МКР (у формі ДКР). Ваговий бал – 60 балів.

Модульна контрольна робота оцінюється в 60 балів. Перелік питань наведений у додатку 1. МКР виконується в форматі академічного есе. Академічне есе має чітку структуру: вступ, основна частина, висновки. Характеристики академічного есе включають в себе індивідуальний підхід, критичне мислення (основна мета - висловлювати власні думки, підкріплюючи їх переконливими аргументами), точність, ясність, глибокий аналіз та логічне викладення ідей. Академічне есе повинно спиратись на основні теоретичні підходи та наукові концепції. Обов'язковим є посилання на джерела. Обсяг академічного есе 2-3 стор. тексту, Times New Roman, 14 кегль, інтервал 1,5.

- «відмінно» – дотримання структури, повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 54-60 балів;

- «добре» – дотримання структури, достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 45-53 балів;
- «задовільно» – дотримання структури, неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 36-44 балів;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0 балів.

Робота на семінарському занятті оцінюється у 20 балів (20 балів x 2 = 40 балів) за такими критеріями:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми – 18-20 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція – 15-17 балів;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками – 12-14 бали;
- «незадовільно» – завдання не виконане – 0 балів.

Умови допуску до заліку:

-Умовою допуску студента до заліку є зарахування МКР (у формі ДКР).

Заохочувальні бали

Написання тез на конференцію – 5 балів.

Написання та публікація статті з проблеми, що вивчаються в рамках навчальної дисципліни у фаховому журналі не нижче категорії Б – 5-10 балів.

Участь у 2 турі Всеукраїнської олімпіади – 10 балів.

Активна робота на лекціях: участь у дискусіях над проблемними питаннями – 1-2 б.

Залік – 40 балів.

Залік передбачає усні або письмові відповіді на 3 питання, перелік яких наведений у додатку 2. Опитування триває від 3 до 5 хвилин. Викладач може задавати будь-які питання зі списку, якщо підсумкові бали та оцінка викликають дискусії зі студентом.

Критерії оцінювання.

- 34-40 балів – студент демонструє глибоке знання змісту навчального матеріалу, здатність аналізувати питання у міждисциплінарному контексті, вільно оперує науковими поняттями та термінами, робить обґрунтовані висновки, виявляє власну позицію з дискусійних питань.
- 27-33 балів – студент демонструє загальне розуміння основних тем і питань курсу, проте допускає окремі неточності у визначеннях, прикладах або висновках. Використання наукової термінології є частковим або непослідовним, висновки не завжди аргументовані.
- 24-26 балів студент демонструє поверхові або фрагментарні знання, не орієнтується у ключових поняттях курсу, відповіді нелогічні або неповні, висновки недостатньо обґрунтовані.
- 0-23 балів – студент не орієнтується у ключових поняттях і проблематиці курсу, демонструє хаотичні знання, відсутні аналітичне мислення та вміння застосовувати отримані знання.

До відомості семестрового контролю вноситься підсумкова рейтингова оцінка, що складається з суми стартових балів (за результатами поточного контролю) та балів за результатами заліку.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Рейтингова оцінка здобувача (бали)</i>	<i>Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на залік

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обгрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

При написанні МКР у форматі есе слід дотримуватись наступної структури:

Вступ. Перші кілька речень повинні визначити тему есе, мету та наміри автора публікації в дослідженні певної проблеми.

Основна частина. У цій частині слід детально розглянути основні ідеї, аргументи та приклади автора публікації.

Висновки. У цій частині слід навести свої узагальнюючі висновки. Чи вдалось автору на задовільному рівні дослідити певну проблему? Якими є пропозиції або рекомендації щодо подальшого дослідження даної теми?

Список літератури. У разі використання будь-яких джерел для написання власного есе необхідно їх вказати у списку літератури. В такому разі в тексті обов'язковими є посилання на використану літературу, наприклад [3, с. 5], що означає посилання на джерело під №3 у списку літератури на с. 5. Посилання на електронні джерела (інтернет-статті, відео) не маркуються сторінкою. Тоді посилання оформлюється (як приклад) таким чином: [4], що означає посилання на джерело під №4.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено: к.філос.н., доценткою кафедри соціології Коломієць Тетяною Володимирівною, ст. викл. Казьмірова Оксана Миколаївна

Ухвалено: кафедрою соціології (№ 14 від 23.06.2025)

Погоджено: Методичною комісією факультету (протокол № 4 від 24.06.2025)

Тематика модульних контрольних робіт:

1. Охарактеризуйте основні засади європейської вищої освіти: незалежність, нейтральність; спрямованість на наукове пізнання та розвиток; критичне осмислення знання; університет як культурний центр.
2. Проаналізуйте політичні, соціально-економічні, юридичні аспекти науки як соціального інституту.
3. Визначте основні тенденції розвитку науки (ретроспективний та перспективний виміри).
4. Охарактеризуйте принципи верифікації та фальсифікації як критеріїв істинності.
5. Проаналізуйте раціональне пізнання та його форми: а) поняття як основна форма раціонального пізнання; б) судження та умовиводи; в) роль категорій у функціонуванні і розвитку раціонального пізнання, мислення, свідомості.
6. Охарактеризуйте основні принципи академічної доброчесності: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково- педагогічну, творчу) діяльність.
7. Проаналізуйте концепцію «суспільного надбання» та концепцію відкритого дозволу (Open Access) в сучасному інформаційному просторі.
8. Визначте соціальну значущість дослідницької діяльності для суспільства в цілому.
9. Охарактеризуйте теоретичні методи, специфічні для дослідження соціальних явищ.
10. Публічний виступ: контакт з аудиторією, риторичний інструментарій, засоби емоційного впливу й переконання.
11. Визначте текст як форму реалізації академічного письма.
12. Охарактеризуйте методи і принципи ефективної організації часу (цілепокладання, пріоритетність, розподіл задач, конкретизація цілей і завдань).
13. Опишіть ідею та актуальність наукового тексту, основні механізми їх визначення.
14. Охарактеризуйте основні етапи роботи над академічним текстом: задум– бачення проблеми – пропозиція вирішення проблеми – означення предмету й інструментарію (методології) дослідження – розробка аргументації (на основі критичного опрацювання джерел) – побудова тексту.
15. Проаналізуйте принцип відповідності структурних елементів основної частини та висновків меті та завданням наукової роботи.
16. Проаналізуйте принципи постановки наукового питання, його зв'язок з соціальною проблемою, на вирішення якої спрямовано дослідження.
17. Визначте поняття курсової роботи як виду самостійного навчально-академічного дослідження.
18. Охарактеризуйте наукову доповідь як вид публічного виступу (ораторського монологу).

Питання для підготовки до заліку

1. Охарактеризуйте засади функціонування вищої освіти.
2. Поясніть основні поняття, підходи і завдання курсу.
3. Охарактеризуйте науку як систему знань, соціальний інститут та сферу пізнавальної діяльності.
4. Розкажіть про університет як соціальний інститут та організацію. Обґрунтуйте концепції класичного університету (В. Гумбольдт, Дж. Г. Ньюмен).

5. Поясніть місію університету як синтез освіти, науки і бізнесу.
6. Охарактеризуйте основні засади європейської вищої освіти.
7. Охарактеризуйте системність науки, її функції та інституційні виміри.
8. Поясніть проблему істини і структуру академічного знання.
9. Розкажіть про поняття та виміри академічної доброчесності.
10. Поясніть поняття істини.
11. Охарактеризуйте функції істини у науковому пізнанні.
12. Обґрунтуйте проблему існування істини.
13. Охарактеризуйте об'єктивізм та релятивізм.
14. Поясніть, у чому полягає проблема пошуку критеріїв наукової істини.
15. Обґрунтуйте раціональні засади істинності.
16. Поясніть соціальний факт Е. Дюркгейма як критерій істинності.
17. Охарактеризуйте поняття верифікації та фальсифікації.
18. Поясніть основні принципи академічної доброчесності.
19. Розкажіть про контроль за дотриманням академічної доброчесності та форми її порушення.
20. Охарактеризуйте поняття інтелектуальної власності та її порушення.
21. Поясніть принципи формування академічної культури.
22. Охарактеризуйте поняття матеріальної та інтелектуальної власності.
23. Поясніть поняття «академічне письмо», «академічна доброчесність», «жанри академічного письма».
24. Поясніть можливості й правила використання інтелектуальної власності.
25. Охарактеризуйте концепції «суспільного надбання» та «відкритого доступу» (Open Access).
26. Обґрунтуйте запобігання плагіату як принцип академічної культури.
27. Поясніть поняття академічного дослідження.
28. Охарактеризуйте основні принципи дослідницької роботи.
29. Обґрунтуйте значення особистої мотивації дослідника для написання якісної наукової роботи.
30. Поясніть соціальну вагомість дослідницької діяльності для суспільства.
31. Охарактеризуйте практичну цінність навичок самостійної наукової роботи для соціолога.
32. Розкажіть про загальнонаукові методи дослідження.
33. Охарактеризуйте теоретичні та емпіричні методи дослідження.
34. Поясніть зміст загальнонаукових теоретичних методів дослідження.
35. Охарактеризуйте системний, історичний методи, аналіз і синтез, дедукцію та індукцію.
36. Поясніть специфіку теоретичних методів дослідження соціальних явищ.
37. Охарактеризуйте поняття комунікації в науковому дискурсі.
38. Поясніть особливості публічного виступу, презентації та доповіді.
39. Розкажіть про засоби встановлення контакту з аудиторією та емоційного впливу.
40. Охарактеризуйте навички академічної дискусії, полеміки та метод «мозкового штурму».
41. Поясніть, у чому полягає мистецтво слухати.
42. Охарактеризуйте мистецтво читати, аналізувати й критично осмислювати тексти.
43. Поясніть основи тайм-менеджменту в академічній роботі.
44. Охарактеризуйте загальні механізми використання часу.
45. Обґрунтуйте планування як основу ефективної академічної роботи.
46. Поясніть поняття самоорганізації та локусу контролю.
47. Охарактеризуйте методи і принципи ефективної організації часу.
48. Поясніть зміст і практичне використання матриці Ейзенхауера.
49. Охарактеризуйте принципи організації робочого часу, простору та інструментів.
50. Розкажіть про етапи написання наукового тексту.
51. Поясніть основи тайм-менеджменту в академічній діяльності.

52. Охарактеризуйте механізми ефективного використання часу.
53. Обґрунтуйте планування як важливий чинник наукової продуктивності.
54. Поясніть роль самоорганізації та локусу контролю в академічній роботі.
55. Охарактеризуйте методи ефективної організації часу (цілепокладання, пріоритети, конкретизація завдань).
56. Розкажіть про практичне застосування матриці Ейзенхауера.
57. Поясніть принципи організації робочого часу, простору та інструментів.
58. Охарактеризуйте використання лінійних конспектів та ментальних карт.
59. Поясніть поняття та структуру ментальних карт.
60. Обґрунтуйте принципи вибору теми наукового тексту.
61. Розкажіть про підходи Умберто Еко до вибору теми наукової роботи.
62. Охарактеризуйте критерії якості наукових джерел.
63. Поясніть принципи цитування та парафразу.
64. Розкажіть про визначення якості українських наукових джерел і перелік фахових видань.
65. Охарактеризуйте поняття реферату та його види.
66. Поясніть структуру реферату.
67. Охарактеризуйте особливості написання оглядових рефератів.
68. Поясніть основні структурні елементи тексту реферату.
69. Розкажіть про мовні кліше, що використовуються в рефератах.
70. Поясніть особливості реферування перекладних текстів.
71. Охарактеризуйте основи коректного оформлення посилань.
72. Поясніть поняття анотованого реферату та його характеристики.
73. Розкажіть про основні види реферування.
74. Поясніть структурні елементи тексту реферату.
75. Охарактеризуйте мовні кліше для рефератів.
76. Поясніть труднощі реферування перекладних текстів.
77. Розкажіть про правила оформлення посилань.
78. Охарактеризуйте поняття і характеристики анотованого реферату.
79. Поясніть поняття і структуру наукової статті.
80. Охарактеризуйте принципи вибору заголовку наукової статті.
81. Обґрунтуйте вимоги до логічності, лаконічності, грамотності та аргументованості наукового тексту.
82. Поясніть основні структурні елементи наукової статті.
83. Охарактеризуйте поняття тез як коротких формулювань основних положень.
84. Поясніть специфіку змісту і стилю тез.
85. Охарактеризуйте етапи публічного виступу.
86. Поясніть основні моделі усної публічної комунікації.
87. Розкажіть, як здійснюється аналіз аудиторії та подолання комунікативних бар'єрів.
88. Охарактеризуйте типи комунікативних бар'єрів і наукову доповідь як форму виступу.
89. Поясніть особливості вербальної і невербальної комунікації під час виступу.
90. Охарактеризуйте використання презентацій у публічних виступах і захисті результатів дослідження.